

dr hab. Arkadiusz Rojczyk, Prof. UŚ

Katowice, 30 sierpnia 2023 r.

Instytut Językoznawstwa

Wydział Humanistyczny

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Strona | 1

Recenzja cyklu publikacyjnego autorstwa mgra Mateusza Jekiela pt. *The influence of musical hearing on foreign language pronunciation in Polish advanced learners of English* w postępowaniu o nadanie stopnia doktora przygotowanego pod kierunkiem dra hab. Piotra Gąsiorowskiego, prof. UAM na Wydziale Anglistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Przedstawiona do recenzji praca jest cyklem publikacyjnym składającym się z trzech artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych. W jednym artykule kandydat jest samodzielnym autorem, pozostałe dwa przygotował we współautorstwie, gdzie wymieniony jest jako pierwszy autor. Forma cyklu publikacyjnego jako podstawa ubiegania się o stopień naukowy doktora jest relatywnie nowa i niezbyt jeszcze popularna. Ja widzę zalety takiej formy w porównaniu do klasycznej rozprawy doktorskiej, ponieważ Kandydat musiał się zmierzyć już z procesem recenzyjnym, co nie jest łatwe w sytuacji, gdy artykuły były zgłoszone do czasopism o uznanej randze w obiegu międzynarodowym. W ocenianym tutaj cyklu mamy właśnie takie czasopisma.

Zakresem badawczym zgłoszonego cyklu jest wpływ słuchu muzycznego na wymowę języka obcego, tutaj konkretnie chodzi o wymowę języka angielskiego przez polskich uczniów. Motyw magicznego wpływu ponadprzeciętnie rozwiniętego słuchu muzycznego na wymowę języka obcego jest tematem modnym i wzbudzającym zainteresowanie. Jeśli chodzi o cechy prozodyczne i suprasegmentalne mowy, rzeczywiście taki wpływ wydaje się logiczny, ponieważ prozodia to melodia mowy. W mojej ocenie jednak rola słuchu muzycznego w przyswajaniu cech segmentalnych wymowy jest przesadzona i moje doświadczenie nie potwierdza tak istotnego wpływu. Trudno mi wyobrazić sobie, dlaczego utalentowany muzycznie skrzypek ma mieć magiczną zdolność poprawnego imitowania formantów samogłoskowych. W mojej ocenie na poziomie segmentalnym dużo większą rolę odgrywa talent imitacyjny i talent do artykulacyjnej mimikry. Dlatego też z dużym zainteresowaniem zapoznałem się ze zgromadzonymi wynikami badań. Wyniki poprawnie

przeprowadzonych eksperymentów mają w nauce największą wymowę i jeśli wskazują na jakąś zależność, to z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że taka zależność istnieje.

Zgłoszony cykl rozpoczyna się od omówienia dostępnej literatury na temat wpływu słuchu muzycznego na wymowę. Mamy tutaj zwięzłe i skuteczne przedstawienie badań szukających zależności między słuchem muzycznym i doświadczeniem muzycznym a wymową w języku obcym. Następnie mgr Jekiel przechodzi do nakreślenia celów badawczych w przedstawionym cyklu.

Artykuł badawczy 1: Jekiel, M., Malarski, K. (2021). Musical hearing and musical experience in second language English vowel acquisition. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research* 64(5): 1666-1682.

Przejsie procesu recenzyjnego i publikacja w czasopiśmie *Journal of Speech, Language, and Hearing Research* to nie lada wyczyn. Mamy tutaj pięcioletni Impact Factor na poziomie 2.9 (punkty ministerialne na poziomie tylko 100 są próbka humorystycznego podejścia zespołu określającego punktację w językoznawstwie). Czasopismo jest uznane i szanowne w badaniach nad ludzką mową. Celem badania była analiza wpływu słuchu muzycznego na przyswajanie angielskich samogłosek przez polskich uczniów. Zmienną niezależną był formalny trening fonetyczny. W badaniu wzięło udział pięćdziesięciu dorosłych użytkowników języka angielskiego. Zaawansowanie językowe mierzone było testem LexTALE. Słuch muzyczny określany był trzema testami zaproponowanymi przez Mandella (2009). Zmiany w jakości artykułowanych samogłosek określone zostały przez pomiary formantów i wyrażone w odległości euklidesowej. Wyniki wykazały, że pamięć rytmiczna może istotnie wpływać na przyswajanie samogłosek przed treningiem fonetycznym, a doświadczenie muzyczne pomaga w skutecznej akwizycji podczas treningu. Autorzy zauważają, że nie wszystkie samogłoski wykazywały takie zależności, co nie jest łatwe do wytłumaczenia i przyznają, że wcześniejsze zaawansowanie językowe jest głównym motorem skutecznego przyswajania akcentu natywnego.

Artykuł jest dobrze napisany, zawiera sprawny przegląd wcześniejszej literatury, metodologia opiera się na standardowych procedurach stosowanych w badaniach nad mową, wnioski są dobrze omówione. Nie jest to oczywiście zaskoczeniem, ponieważ w innym wypadku artykuł ten nigdy by się nie ukazał w czasopiśmie *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*.

Artykuł badawczy 2: Jekiel, M. (2022). L2 rhythm production and musical rhythm perception in advanced learners of English. *Poznan Studies in Contemporary Linguistics* 58(2): 315-340.

W mojej ocenie *Poznan Studies in Contemporary Linguistics* jest wiodącym czasopismem językoznawczym wydawanym przez polskie jednostki naukowe. Posiada rzetelny proces recenzyjny i wartościowe badania, co daje pięcioletni Impact Factor na poziomie 0,4 i SciteScore równy 0,8 (jednocześnie posiadając tylko 70 pkt. ewaluacyjnych, co jest kolejnym przykładem humorystycznego wyniku prac komisji określającej punktację w językoznawstwie). Celem badania była analiza pomiędzy talentem muzycznym a przyswajaniem struktury rytmicznej języka angielskiego przez Polaków. Z radością zauważyłem tutaj, że mgr Mateusz Jekiel odszedł od poszukiwania amorficznego wpływu słuchu muzycznego na jakość samogłosek i skupił się na obszarze, gdzie taki wpływ może istnieć, czyli na cechach suprasegmentalnych i prozodii. Mamy tutaj badanie podłużne, w którym wzięło udział pięćdziesięciu studentów języka angielskiego. Badani zostali nagrani przed treningiem fonetycznym i po jego zakończeniu oraz zdiagnozowani testami na słuch muzyczny. Autor zastosował kilka metryk rytmicznych, które są standardowo wykorzystywane w badaniach nad rytmem mowy. Wyniki wyszły ciekawe, ponieważ akurat tutaj spodziewałbym się statystycznie istotnych zależności, a analizy nie wykazały wpływu punktacji w testach słuchu na metryki rytmiczne. Determinantą był tutaj trening fonetyczny. To wyraźnie pokazuje, jak ulotny jest wpływ słuchu muzycznego na przyswajanie wymowy języka obcego i jak istotny jest dobrze przygotowany trening oparty na świadomej wiedzy dotyczącej kontrastywnych różnic między językami.

Artykuł jest dobrze napisany, ma jasną strukturę, metodologia jest poprawna, analiza statystyczna również z pochwałą za raportowanie normalności dystrybucji, czego często niestety nie znajdujemy obecnie w analizach danych empirycznych.

Artykuł badawczy 3: Jekiel, M., Malarski, K. (2021). Musical hearing and the acquisition of foreign-language intonation. *Studies in Second Language Learning and Teaching* 13(1): 151-178.

Czasopismo *Studies in Second Language Learning and Teaching* ma świetny SciteScore na poziomie 4,9 i znajduje się w 96 percentylu w rankingu Scopus w językoznawstwie (100 pkt. MEiN). Ma dobry proces recenzyjny i publikacje znanych badaczy z zakresu przyswajania języka obcego. Celem badania była weryfikacja, czy lepszy słuch muzyczny wpływa na poprawną artykulację konturów intonacyjnych w języku obcym. W badaniu wzięło udział pięćdziesięciu studentów języka angielskiego. Tutaj również znajdujemy zmienną niezależną w postaci treningu fonetycznego. Słuch muzyczny został określony w postaci czułości na tony, rozróżniania melodii i deklarowanego doświadczenia muzycznego. Kontury intonacyjne zostały określone przy pomocy metodologii ToBI

(Tones and Break Indices). Uzyskane dane wskazują, że rzeczywiście może występować korelacja między słuchem muzycznym a poprawną artykulacją konturów intonacyjnych w języku obcym. Co ciekawe jednak, studenci, którzy nie wykazywali się wysoką wrażliwością słuchową również zrobili postępy. Autorzy konkludują, że formalny trening fonetyczny poprawia poprawną artykulację w znacznym stopniu niezależnie od słuchu muzycznego.

Artykuł jest dobrze przygotowany, badanie zostało poprawnie zaplanowane i przeprowadzone.

Podsumowując zaprezentowany cykl badawczy, widzimy, że rola słuchu muzycznego w przyswajaniu wymowy języka obcego jest jednak w pewnym stopniu mityczna. Można zauważyć pewne zależności, ale są one często indywidualne i nie podlegają łatwo generalizacji. Głównym motorem skutecznego przyswajania wymowy jest dobrze opracowany trening fonetyczny oparty na eksplicytnym wskazywaniu różnic pomiędzy językami. Bardzo mnie to cieszy, ponieważ zawsze mi się tak wydawało. Wyniki te są ciekawe i wartościowe. Kandydat w swoich publikacjach nie wychodzi od ideologicznego założenia, że słuch muzyczny musi mieć monstrualny wpływ i On to teraz wszystkim udowodni. Krytycznie analizuje zebrane dane, nie upiera się przy jednej interpretacji, obiektywnie przyznaje, że czegoś nie dowiódł. To bardzo cenne w nauce, ponieważ na tym nauka się opiera.

Biorąc całość recenzji pod uwagę, uważam, że przedstawiony do recenzji cykl publikacyjny zawiera prace badawcze, które są bardzo dobrze zaplanowane, wykonane i napisane. Mgr Jekiel opanował warsztat prowadzenia badań fonetycznych na światowym poziomie. Wyniki są ciekawe i wartościowe. **Dlatego też z przekonaniem stwierdzam, że dorobek mgra Mateusza Jekiela stanowi oryginalny i zauważalny wkład w rozwój wiedzy na temat przyswajania wymowy języka obcego oraz wnoszę o dopuszczenie do publicznej obrony.**

dr hab. Arkadiusz Rojczyk, Prof. UŚ